Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut
Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 25 shtator2014

Lënda nr.160/09

Radmilla TOMIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, më 25 shtator2014,
me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Marek Nowicki, kryesues
Christine Chinkin
Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, duke përfshirë edhe shqyrtimin përmes mjeteve elektronike, në pajtim me rregullën 13 § 2 të Rregullores së punës, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 30 mars 2009 dhe është regjistruar më 30 prill 2009.

2. Më 23 dhjetor 2009, Paneli kërkoi informata shtesë nga ankuesja. Nuk është pranuar asnjë përgjigje nga ankuesja.

3. Më 13 janar 2010, Paneli përsëriti kërkesën e vet për informata shtesë nga ankuesja. Përgjigjja e ankueses u pranua më 11 shkurt 2010.

4. Më 17 shkurt 2011, për ankesën u njoftua Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP)[1], lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë e ankesës. Më 14 prill 2011, Paneli pranoi përgjigjen e UNMIK-ut.

5. Më05 prill 2012, Paneli e shpalli ankesën të pranueshme.

6. Më11 prill2012, Paneli ia përcolli vendimin e vet PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës.

7. Më 30 gusht 2013,PSSP-ja ofroi komentet e UNMIK-ut mbi bazueshmërinë e ankesës së bashku me dokumentacionin relevant.

8. Më 14 gusht 2014, Paneli i kërkoi UNMIK-ut të konfirmojë nëse hapja e dosjeve që kanë të bëjnë me lëndën mund të konsiderohet përfundimtare. Më 15 gusht 2014, UNMIK-u dha përgjigjen e vet.

II. FAKTET

A. Historiku i përgjithshëm[2]

9. Ngjarjet në fjalë ndodhën në territorin e Kosovës pas krijimit të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK-ut), në qershor të vitit 1999.

10. Konflikti i armatosur gjatë vitit 1998 dhe 1999, ndërmjet forcave serbe në njërën anë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe grupeve të tjera të armatosura të shqiptarëve të Kosovës në anën tjetër, është mirë i dokumentuar. Pas dështimit të përpjekjeve ndërkombëtare për të zgjidhur konfliktin, më 23 mars 1999, Sekretari i Përgjithshëm i Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (NATO) shpalli fillimin e sulmeve ajrore kundër Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ-së). Sulmet ajrore filluan më 24 mars 1999 dhe përfunduan më 8 qershor 1999, kur RFJ-ja u pajtua t'i tërheqë forcat e veta nga Kosova.

---

[1]Një listë me shkurtesa dhe akronime që përmban teksti mund të gjendet në Shtojcën e bashkëngjitur.

[2]Referencat e nxjerra nga Paneli për të përcaktuar historikun e përgjithshëm përfshijnë: OSBE, "Siç është parë dhe treguar", vëll. 1 (tetor 1998 – qershor 1999) dhe vëll. II (14 qershor – 31 tetor 1999); raportet tremujore të Sekretarit të Përgjithshëm mbi Administratën e Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë; Raportet vjetore të Policisë së UNMIK-ut (2000, 2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Rrëmbimet dhe zhdukjet e joshqiptarëve në Kosovë" (2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Libër kujtimi për Kosovën" (htpp://www.kosovomemorybook.org); Zyra e UNMIK-ut për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore, Raport i Aktivitetit 2002-2004; Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Behrami dhe Behrami kundër Francës* dhe *Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë*, me numrat 71412/01 dhe 78166/01, vendimi i datës 2 maj 2007; Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur, "Situata në Kosovë: Një vlerësim" (2010); të dhënat e publikuara nga Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë, (në dispozicion në www.unhchr.org) dhe nga Kryqi i Kuq Ndërkombëtar (në dispozicion në http://familylinks.icrc.org/kosovo/en).

Më 9 qershor 1999, Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (KFOR), RFJ-ja dhe Republika e Serbisë nënshkruan një "Marrëveshje Tekniko-Ushtarake" përmes së cilës u pajtuan mbi tërheqjen e RFJ-së nga Kosova dhe praninë e një force ndërkombëtare të sigurisë, pas miratimit të rezolutës përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

11. Më 10 qershor 1999, Këshilli i Sigurimit i OKB-së miratoi Rezolutën 1244 (1999). Duke vepruar sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së, Këshilli i Sigurimit i OKB-së mori vendim për vendosjen e pranisë ndërkombëtare të sigurisë dhe civile-përkatësisht të KFOR-it dhe UNMIK-ut, në territorin e Kosovës. Në pajtim me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1244 (1999), OKB-ja u ngarkua me kompetenca të plota legjislative dhe ekzekutive. KFOR-i u ngarkua për krijimin e "një ambienti të sigurt, në të cilin refugjatët dhe personat e zhvendosur mund të kthehen në shtëpi të sigurt" dhe përkohësisht të sigurojë "rendin dhe sigurinë publike", derisa prania ndërkombëtare civile të mund të marrë përsipër përgjegjësinë për këtë detyrë. UNMIK-u përbëhej nga katër komponentë apo shtylla kryesore të udhëhequra nga OKB-ja (administrata civile), Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë (ndihma humanitare, e cila u hoq në qershorin e vitit 2000), OSBE-ja (ndërtimi institucional) dhe BE-ja (rindërtimi dhe zhvillimi ekonomik). Secila shtyllë u vendos nën autoritetin e PSSP-së. Përmes Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999), UNMIK-ut i jepet mandati që t'i "promovojë dhe mbrojë të drejtat e njeriut" në Kosovë në pajtim me standardet e njohura ndërkombëtarisht për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

12. Vlerësimet lidhur me ndikimin e konfliktit në shpërnguljen e popullatës shqiptare të Kosovës sillen prej përafërsisht 800,000 deri 1.45 milion. Pas miratimit të Rezolutës 1244 (1999), shumica e shqiptarëve të Kosovës, të cilët ishin larguar, apo ishin dëbuar me forcë nga shtëpitë e tyre nga forcat serbe gjatë konfliktit, u kthyen në Kosovë.

13. Në ndërkohë, pjesëtarët e komunitetit joshqiptar-kryesisht serbët, dhe jo vetëm ata, por edhe romët dhe myslimanët sllavë si dhe shqiptarët e Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me autoritetet serbe, u bënë shënjestër e sulmeve shumë të përhapura të grupeve të armatosura të shqiptarëve të Kosovës. Vlerësimet e tanishme lidhur me numrin e serbëve të Kosovës të zhvendosur sillen përafërsisht prej 200,000 deri 210,000. Ndërsa shumica e serbëve të Kosovës dhe joshqiptarët e tjerë të Kosovës u larguan në Serbi dhe në vendet fqinje, ata që mbetën prapa u bënë viktima të vrasjeve sistematike, rrëmbimeve, mbajtjeve arbitrare, dhunës seksuale dhe asaj të bazuar në gjini, rrahjeve dhe frikësimit.

14. Megjithëse shifrat mbesin kontestuese, vlerësohet që më shumë se 15,000 vdekje apo zhdukje ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij (1998-2000). Më shumë se 3,000 shqiptarë etnikë dhe rreth 800 serbë, romë dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera minoritare u zhdukën gjatë kësaj periudhe. Për më shumë se gjysmën e personave të zhdukur janë gjetur dhe identifikuar mbetjet e tyre mortore deri në fund të vitit 2010, ndërsa 1,766 gjenden ende si të zhdukur në listën e Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKK), sipas të dhënave të muajit tetor 2012.

15. Prej korrikut të vitit 1999, si pjesë e përpjekjeve për të rivendosur zbatimin e ligjit në Kosovë brenda kornizës së sundimit të ligjit, PSSP-ja u kërkoi vendeve anëtare të OKB-së që të mbështesin vendosjen brenda komponentit civil të UNMIK-ut, të policëve ndërkombëtarë

prej 4,718 vetash. Policia e UNMIK-ut u ngarkua me këshillimin e KFOR-it mbi çështjet policore, derisa ata vetë të kenë numër të mjaftueshëm për të marrë krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit dhe të punojnë drejt zhvillimit të Shërbimit Policor të Kosovës. Deri në shtator të vitit 1999, përafërsisht 1,100 policë ndërkombëtarë u vendosën në Kosovë në kuadër të UNMIK-ut.

16. Deri në dhjetor të vitit 2000, vendosja e Policisë së UNMIK-ut pothuajse përfundoi me 4,400 policë nga 53 vende të ndryshme dhe UNMIK-u kishte marrë primatin sa i përket përgjegjësisë për zbatimin e ligjit në të gjitha rajonet e Kosovës, përveç Mitrovicës. Sipas Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut për vitin 2000, atyre u janë raportuar 351 rrëmbime, 675 vrasje dhe 115 dhunime për periudhën qershor 1999 - dhjetor 2000.

17. Për shkak të kolapsit të administrimit të drejtësisë në Kosovë, UNMIK-u në qershor të vitit 1999 themeloi një Sistem emergjent të drejtësisë. Ai përbëhej nga një numër i kufizuar gjyqtarësh dhe prokurorësh vendorë dhe ishte operacional derisa sistemi i rregullt i drejtësisë u bë operacional në janar të vitit 2000. Në shkurt të vitit 2000, UNMIK-u autorizoi emërimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtarë, fillimisht në rajonin e Mitrovicës dhe më vonë në gjithë Kosovën, për të forcuar sistemin lokal të drejtësisë dhe për të garantuar paanësinë. Prej tetorit të vitit 2002, sistemi lokal i drejtësisë përbëhej prej 341 gjyqtarëve dhe prokurorëve vendorë dhe 24 ndërkombëtarë. Në janar të vitit 2003, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, duke i raportuar Këshillit të Sigurimit për zbatimin e Rezolutës 1244 (1999), sistemin e policisë dhe drejtësisë në Kosovë në atë kohë e definoi si sistem që "funksionon mirë" dhe "i qëndrueshëm".

18. Në korrik të vitit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së i raportoi Këshillit të Sigurimit që UNMIK-u tashmë e konsideronte çështjen e personave të zhdukur si një shqetësim veçanërisht të madh për të drejtat e njeriut në Kosovë. Në muajin nëntor të vitit 1999, u krijua Njësiti për Personat e Zhdukur (NJPZH) brenda Policisë së UNMIK-ut, me mandat të hetojë vendndodhjen e mundshme të personave të zhdukur dhe/apo varrezave. NJPZH-ja, së bashku me Njësitin Qendror për Hetim Penal (NJQHP) të Policisë së UNMIK-ut, dhe më vonë Njësiti për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), ishin përgjegjëse për aspektet penale të rasteve të personave të zhdukur në Kosovë.

19. Në maj të vitit 2000, u krijua Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave (KGJIV), i udhëhequr nga UNMIK-u, për të gjetur, identifikuar dhe dorëzuar mbetjet mortore. Prej qershorit të vitit 2002, Zyra e sapoformuar për personat e zhdukur dhe mjekësi ligjore (ZPZHML) në Departamentin e Drejtësisë të UNMIK-ut (DDU), u bë autoriteti i vetëm i mandatuar për të përcaktuar vendndodhjen e personave të zhdukur, t'i identifikojë mbetjet e tyre mortore dhe t'ua kthejë ato familjes së të zhdukurit. Duke filluar nga viti 2001, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit (MM) ndërmjet UNMIK-ut dhe Komisionit Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur me seli në Sarajevë (KNPZH), i plotësuar nga një marrëveshje tjetër në vitin 2003, identifikimi i mbetjeve mortore u krye nga KNPZH-ja përmes testit të ADN-së.

20. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i

cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.

21. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dhe EULEX-i nënshkruan një MM mbi modalitetet dhe të drejtat dhe obligimet përkatëse që dalin nga transferimi prej UNMIK-ut tek EULEX-i, i lëndëve dhe dosjeve përkatëse të cilat përfshinin hetimet, ndjekjet penale në vijim dhe aktivitetet e tjera të ndërmarra nga prokurorët ndërkombëtarë të UNMIK-ut. Menjëherë pas kësaj, marrëveshje të ngjashme u nënshkruan në lidhje me dosjet e mbajtura nga gjyqtarët ndërkombëtarë dhe Policia e UNMIK-ut. Të gjitha marrëveshjet obliguan EULEX-in të sigurojë qasje nga UNMIK-u në dokumentet që ndërlidhen me veprimet që autoritetet e UNMIK-ut i kanë ndërmarrë më parë. Në periudhën 9 dhjetor 2008 deri më 30 mars 2009, të gjitha dosjet me lëndë penale të mbajtura nga DD i UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut, iu dorëzuan EULEX-it.

B. Rrethanat që ndërlidhen me rrëmbimin dhe vrasjen e z.Svetozar Tomiq

22. Ankuesja është gruaja e z. Svetozar Tomiq.

23. Ankuesja deklaron se më 18 korrik 1998 z. Tomiq u rrëmbye nga autorë të panjohur nga fshatiBellacërkë, derisa po udhëtonte në mes Gjakovës dhe Rahovecit.

24. Ankuesja deklaron se ajo menjëherë e raportoi zhdukjen e burrit të saj te Kryqi i Kuq Jugosllav dhe te Mjekët pa Kufij. Ajo gjithashtu deklaron se e raportoi rrëmbimin e burrit të saj te Misioni Verifikues në Kosovë i OSBE-së (KVM) dhe Qendra për të Drejtën Humanitare, QDH. Ankuesja gjithashtu deklaron se në një datë të paspecifikuar zhdukja e z. Tomiq iu raportua prokurorëve ndërkombëtarë publikë të UNMIK-ut në Prishtinë.

25. Z. Svetozar Tomiq u vu në listë si person i zhdukur në një letër që KNKK ia dërgoi UNMIK-ut të datës 12 tetor 2001, dhe në bazën e të dhënave të mbajtur nga ZPZHML e UNMIK-ut[3]. Në shënimin në lidhje me z. Svetozar Tomiqnë bazën e të dhënave 'online' të mbajtur nga KNPZH[4]në pjesët relevante thuhet: "Janë mbledhur mostra të mjaftueshme për referencë" dhe "KNPZH i ka ofruar informata për këtë person të zhdukur institucionit të autorizuar më 11-10-2004. Për të marrë informata të tjera, kontaktoni selinë e EULEX-it në Kosovë**.**"

26. Më 01 dhjetor 2006, mbetjet mortore të z. Tomiq iu dorëzuan familjes së tij nga ZPZHML e UNMIK-ut. Në një kopje të certifikatës së vdekjes të datës 1 dhjetor 2006 thuhet se shkaku i vdekjes nuk ishte konstatuar.

C. Hetimi

[3]Baza e të dhënave e ZPZHML-së nuk është e hapur për publikun.Paneli kishte qasje në lidhje me këtë rast më 09 shtator 2014.

[4]Baza e tëdhënave e KNPZH-sëështënëdispozicionnë: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (e qasurmë 09 shtator 2014).

a) Hapja e dosjeve relevante

27. Në rastin aktual, UNMIK-u ia paraqiti Panelit dokumentet hetimore që më parë i kishin mbajtur ZPZHML e UNMIK-ut, Policia e UNMIK-ut (NJPZH dhe NJHKL) dhe EULEX-i.

28. Për sa i përket publikimit të informatave që përmbajnë dosjet, Paneli rikujton që UNMIK-u i ka vënë në dispozicion dosjet për hetim për t'u shqyrtuar nga Paneli nën një zotim për konfidencialitet. Në lidhje me këtë, Paneli duhet të qartësojë që megjithëse vlerësimi i dosjes aktuale rrjedh nga një shqyrtim i plotë i dokumentacionit në dispozicion, vetëm informata të limituara që ekzistojnë aty janë publikuar. Prandaj, një përmbledhje e hapave të ndërmarrë nga autoritetet e hetuesisë është dhënë në paragrafët në vijim.

b) Hetimi që kishte për qëllim përcaktimin e vendndodhjes së z.Svetozar Tomiq

29. Sipas një raporti të autopsisë të ZPZHML-së, i datës 30 janar 2004, mbetjet mortore të personave të paidentifikuar u zhvarrosën nga ekipi britanik i mjekësisë ligjore në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) në Prishtinë më 24 maj 2000.Një kopje e një raporti të ekipit të mjekësisë ligjore, i titulluar "Sajtlog për varrezën e Dragodanit (Arbërisë)" është gjithashtu e bashkëngjitur në raportin e autopsisë, në të cilën tregohet se mbetjet mortore të disa personave ishin gjetur në një varr të cekët në lokacion. Sipas dokumenteve të ZPZHML-së të përfshira në dosje, mbetjet mortore të një personi të panjohur, të numëruara JA32/004BP, e më vonë të identifikuara si të z.Svetozar Tomiq, u gjetën në një qesetë kaltër. Veç kësaj, në raport thuhet se ato mbetje ishin me sa duket të lidhura me mbetjet e tjera mortore të gjetura në vendin e njëjtë, të cilat kishin lëndime të mundshme nga shpërthimi apo plumbi. Në raport gjithashtu tregohet se mbetjet mortore i ishin nënshtruar një ekzaminimi të mëparshëm post-mortem, duke përfshirë mbledhjen e mostrave të ADN-së. Mjeku theksoi në raportse "Është përcaktim imi se shkaktari i vdekjes në rastin numër JA32/004BP, mostra e ADN-së 47 – ishte e shtëna me armë zjarri në gjoks (të tjerët – shkaktari i vdekjes – është i pakonstatuar)".

30. Dosja përmban një raport të hetimit ante-mortem të Seksionit për Persona të Zhdukur të NJKL-së të datës 16 dhjetor 2004. Në raport thuhet se një dosje e NJPZH-së për z. Svetozar Tomiq u hap më 09 qershor 2002. Në raport përfundohet se "Pas hetimeve, është e pamundshme në këtë kohë të gjendet një dëshmitar i paanshëm rreth vendit të ngjarjes. Nuk ka asnjë informatë që çon kah gjetja e mundshme e PZH-së. Ky rast duhet të mbetet i hapur në zhvillim e sipër në kuadër të NJKL-së."

31. Dosja përmban një certifikatë për konfirmim të identitetit të ZPZHML-së së UNMIK-ut/DD, të datës 12 tetor 2005. Në të thuhet se UNMIK-u i kishte krahasuar informatat ante-mortem dhe post-mortem, të cilat vërtetonin rezultatet e analizës së ADN-së të ofruara nga KNPZH një vit më herët në një raport, i cili është përfshirë në dosje dhe mban datën 11 mars 2004. Në atë raport të KNPZH-së identifikohen mbetjet mortore si të z. Tomiq.

32. Dosja gjithashtu përmban një certifikatë të vdekjes, e lëshuar nga DD i UNMIK-ut, e datës 12 tetor 2005, në emër tëSvetozar Tomiqme numrin e TNPJ-së për rastin JA32/004-21BP MPU 2002-000527. Një formular për kontroll të trupit dhe rrobave,i datës 11 tetor 2005, përmes të cilit autorizohet lëshimi i mbetjeve mortore, është përfshirë në dosjen e ZPZHML-

së. Në një dokument, pa datë të ZPZHML-së të titulluar "Vizita në familje" tregohet se ZPZHML e UNMIK-ut dorëzoi mbetjet mortore të z. Tomiq për rivarrim më 01 dhjetor 2006 në vendkalimin administrativ mes Serbisë dhe Kosovës, e njohur si "Porta3".

33. Sipas një dokumenti të NJPZH-së të UNMIK-ut i përfshirë në dosje, i datës 03 dhjetor 2006, hetimi për zhdukjen e z. Tomiq u mbyll në dhjetor të vitit 2006, pasi mbetjet mortore të z. Tomiq ishin identifikuar dhe dorëzuar familjes për rivarrim.

c) Hetimi penal nga NJHKL e UNMIK-ut

34. Dosja hetimore përmban një përkthim në gjuhën angleze të një kallëzimi penal, pa datë, të paraqitur nga djali i ankueses dhe drejtuar prokurorit ndërkombëtar nga Zyra e Qarkut e Prokurorisë Publike (ZQPP) në Prishtinë,lidhur me rrëmbimin e z. Svetozar Tomiq. Përveç një përshkrimi të detajuar të rrëmbimit të z.Svetozar Tomiq, në atë raport ankuesja deklaron se familja nuk kishte asnjë informatë për fatin apo vendndodhjen e tij. Në shënimet në përkthim tregohet se përkthimi ishte "bërë më 3/10/2005", versioni origjinal në gjuhën serbe i dokumentit, i cili me sa duket kishte një vulë me datën kur ankesa ishte paraqitur, nuk është ofruar nga UNMIK-u.

35. Në dhjetor të vitit 2004, NJHKL e Policisë së UNMIK-ut kreu një hetim ante-mortem, nr. 1062/INV/04, i ndërlidhur me lëndën e NJPZH-së nr. 2002-000527. Në një raport të hetimit ante-mortem të NJHKL-së të datës16 dhjetor 2004 në rubrikën "Hetimi i mëtejmë" thuhet se hetuesi e kishte kontaktuar ankuesen me telefon. Në rubrikën "Deklaratë e dëshmitarit" në raport thuhet "Svetozar Tomiq u zhduk në fshatin Bellacërkë, Komuna e Rahovecit ndërsa ishte duke vozitur një veturë FORD ESCORT, e zezë me të bardhë{sic}dritarja në pjesën e epërme, me targa TG (Titograd). Ai nuk është parë kurrë pas kësaj".

36. Dosja përmban dy dokumente 1-faqëshe të shënuara me numra të dyja të nënshkruara nga F. L., i cili siç shihet kishte punuar për një ekip të OSBE-së në Kosovë që kryente hetime në emër të TNPJ-së. Në dokumentin e parë të titulluar "Lista e personave të rrëmbyer nga terroristët shqiptarë më 17 korrik 1998 nëRahovec" përfshihet emri dhe viti i lindjes i z. Tomiq. Në dokumentin e dytë,me titull "Personi i cili ishte rrëmbyer në fshatin Bellacërkë më 17 korrik 1998",ofrohen detajet e emrit të një "dëshmitari okular të këtij rrëmbimi" duke përfshirë fshatin ku ai jetonte. Në dokument gjithashtu ofrohet emri dhe vendbanimi i autorit të mundshëm të rrëmbimit të z. Tomiq, dhe në të thuhet se z. Tomiq ishte "dërguar në fshatin Drenoc, dhe pas 10 ditësh ai ishte parë në Malishevë."Në dokument më tutje thuhet se "Të gjithë personat e rrëmbyer ishin transportuar me autobus pronar i të cilit është V.T. nga Rahoveci dhe me kamion nga S.B. nga fshati Vranjak. Dokumentet personale të personave të rrëmbyer janë gjetur në ndërtesën e 'Jaha Petrol', në pronësi të D.J. Në barrikadat në Rahovec janë gjetur autobusi, kamioni, makina e pastrimit dhe dy traktorë të kompanisë S.H., në pronësi të S.S."Në total, në dokument ofrohen emrat e një dëshmitari të mundshëm dhe tëgjashtë autorëve të mundshëm, me qytetet dhe fshatrat në të cilat ishin të vendosur shumica e këtyre personave.

37. PSSP-ja i ofroi Panelit dosjet e NJHKL-së së EULEX-it lidhur me zhdukjen e z. Tomiq si pjesë e hapjes nga ana e vet të dosjeve. Si e tillë mund të gjykohet se dosja mbeti e hapur dhe iu bart EULEX-it nga UNMIK-ut gjatë periudhës së tranzicionit në vitin 2008-2009.

III. ANKESA

38. Ankuesja ankohet rreth dështimit të pretenduar të UNMIK-ut që të hetojë si duhet rrëmbimin dhe vrasjen e z. Svetozar Tomiq. Në lidhje me këtë, Paneli mendon që ankuesja mbështetet në shkeljen e obligimit procedural të nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

IV. LIGJI

A. Shkelja e pretenduar e obligimit procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

39. Para se ta shqyrtojë bazueshmërinë e ankesës, Paneli duhet ta qartësojë fushën e shqyrtimit.

40. Në përcaktimin e asaj nëse konsideron që ka pasur një shkelje të nenit 2 (obligimi procedural), Paneli është i vetëdijshëm për praktikën ekzistuese gjyqësore, veçanërisht atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Megjithatë, Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që ankesat para tij dallojnë në disa mënyra domethënëse nga ato të paraqitura para asaj gjykate. E para, i padituri nuk është një shtet, por një administratë e përkohshme ndërkombëtare në një territor me mandat që t'i ushtrojë përkohësisht përgjegjësitë në Kosovë. Asnjë përgjegjësi nuk i bie UNMIK-ut sa u përket obligimeve esenciale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. E dyta, si në një numër të kufizuar të lëndëve para Gjykatës Evropiane, ata që dyshohen të jenë përgjegjës për vrasjet dhe/apo rrëmbimet e pretenduara, janë në të gjitha rastet para Panelit me palë joshtetërore**,** kryesisht që kanë të bëjnë me konfliktin, por jo vetëm me të. Këta janë faktorët për t'u marrë parasysh nga Paneli, meqë vlerëson obligimet pozitive procedurale të një organizate ndërqeveritare në lidhje me aktet e kryera nga palët e treta, në një territor mbi të cilin e ka kontrollin e përkohshëm legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.

41. Paneli thekson që me miratimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut gjatë ushtrimit të funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, me të cilën UNMIK-u mori obligimet sipas këtyre instrumenteve për të drejtat e njeriut: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet me të, Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (KNDCP), Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të

Diskriminimit Kundër Grave, Konventa Kundër Torturës dhe Trajtimit apo Dënimit Tjetër Mizor, Jonjerëzor dhe Degradues dhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.

42. Paneli, po ashtu, thekson që neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut numër 2006/12, i 23 marsit 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut siguron që Paneli "shqyrton ankesat nga çdo person apo grup individësh që pohojnë të jenë viktimë e shkeljes së të drejtave (të tyre) të njeriut nga UNMIK-u". Pra vetëm aktet apo lëshimet që i atribuohen UNMIK-ut bien brenda juridiksionit *rationepersonae* të Panelit. Në lidhje me këtë, duhet përmendur, siç është theksuar më lart, që prej 9 dhjetorit 2008 UNMIK-u nuk ushtron më autoritetin ekzekutiv mbi gjyqësinë e Kosovës dhe aparatin për zbatimin e ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk bart asnjë përgjegjësi për ndonjë shkelje të të drejtave të njeriut që pretendohet se janë kryer nga ato autoritete. Sa i përket ankuesve që ankohen rreth akteve që kanë ndodhur pas asaj date, ato janë jashtë juridiksionit *ratione personae* të Panelit.

43. Po ashtu, Paneli thekson që, sa i përket juridiksionit të vet *rationemateriae*, siç vijon nga neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, ai mund t'i shqyrtojë vetëm ankesat që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara të të drejtave të njeriut. Kjo nënkupton që mundet vetëm t'i shqyrtojë aktet apo lëshimet për të cilat është bërë ankesë rreth pajtueshmërisë së tyre me instrumentet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cekura më lart (shih § 41). Në rastin e veçantë të vrasjeve apo zhdukjeve në rrethana kërcënimi të jetës, nuk është roli i Panelit t'i zëvendësojë autoritetet kompetente për hetimin e rastit. Detyra e tij është e kufizuar në shqyrtimin e efektivitetit të hetimit penal për vrasjet dhe zhdukjet e tilla, në dritën e obligimeve procedurale që rrjedhin nga neni 2 i KEDNJ-së.

44. Paneli thekson më tutje se neni 2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 siguron që Paneli ka juridiksion mbi ankesat për shkelje të pretenduara të të drejtave të njeriut "që kanë ndodhur jo më herët se 23 prill 2005 apo që rrjedhin nga faktet të cilat kanë ndodhur para kësaj date, ku këto fakte shkaktojnë një shkelje të vazhdueshme të të drejtave të njeriut". Pra, ngjarjet që kanë ndodhur para 23 prillit 2005, përgjithësisht janë jashtë juridiksionit *rationetemporis* të Panelit. Megjithatë, në rastin kur ngjarjet e tilla kanë shkaktuar një situatë të vazhdueshme, Paneli ka juridiksion t'i shqyrtojë ankesat që ndërlidhen me atë situatë (shih Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Dhoma e Lartë [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 16064/90 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 shtator 2009, §§ 147-149; GJEDNJ, *Qiproja kundër Turqisë* [DHL], numër 25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2011, § 136, KEDNJ 2001-IV).

2. Parashtresat e palëve

45. Ankuesja në esencë pretendon për shkelje lidhur me mungesën e një hetimi adekuat penal për rrëmbimin dhe vrasjen e z. Svetozar Tomiq.

46. Në komentet e tij mbi bazueshmërinë e ankesës, PSSP-ja pranon se rrëmbimi i z. Svetozar Tomiq në qershor të vitit 1998 ndodhi në rrethana kërcënimi me jetë. Ai thekson se në atë kohë situata e sigurisë në Kosovë ishte e tensionuar:" KFOR-i ishte akoma në proces të arritjes së forcës së mjaftueshme për të mbajtur sigurinë publike dhe rendin dhe ligjin dhe

kishte një numër të incidenteve serioze penale që kishin si shënjestër serbët e Kosovës, duke përfshirë rrëmbimet dhe vrasjet".

47. PSSP-ja pranon përgjegjësinë e UNMIK-ut për të kryer hetim për rastin e z. Svetozar Tomiq sipas nenit 2 të KEDNJ-së, pjesa procedurale, që buron "nga obligimi procedural për të kryer hetim efektiv ku vdekja ndodh në rrethana të dyshimta që nuk i atribuohen agjentëve të shtetit". Sipas fjalëve të PSSP-së, "qëllimi esencial i hetimit të tillë është që të garantojë implementim efektiv të ligjeve vendore që e mbrojnë të drejtën në jetë, siç përcaktohet me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/1 mbi Autoritetin e Administratës së Përkohshme në Kosovë, të datës 25 korrik 1999, dhe më pas, Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24 mbi Ligjin e Aplikueshëm në Kosovë, të 12 dhjetorit të vitit 1999, të ndryshuar".

48. PSSP-ja konsideron se obligimi i tillë është i dyfishtë, duke përfshirë obligimin për të përcaktuar përmes hetimit fatin dhe/apo vendndodhjen e personit të zhdukur; dhe obligimin për të kryer hetim që është në gjendje të përcaktojë nëse vdekja ishte shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe që çon kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës për zhdukjen dhe/apo vdekjen e personit të zhdukur.

49. Megjithatë, sipas PSSP-së, kur shqyrtohet ankesa sipas nenit 2, duhet kushtuar konsideratë e duhur "vështirësive të pandara në situatat pas konfliktit, dhe problemeve shoqëruese që kufizojnë aftësinë e autoriteteve hetimore kur kryejnë hetime të natyrës së tillë". PSSP-ja thotë më tutje se obligimet sipas nenit 2, duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon barrë të papërballueshme apo joproporcionale mbi autoritetet. Në lidhje me këtë, PSSP-ja rikujton gjykimin e 15 shkurtit 2011, të dhënë nga Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut në rastin *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, duke theksuar paragrafin 70:

> "Gjykata merr parasysh situatën komplekse në Bosnjë e Hercegovinë, veçanërisht dhjetë vjetët e para pas luftës. Në situatë të tillë pas konflikti, ajo që arrin në barrë të papërballueshme dhe/apo joproporcionale duhet të matet nga faktet dhe konteksti shumë i veçantë. Në lidhje me këtë, gjykata thekson që më shumë se 100,000 njerëz u vranë, pothuajse 30,000 njerëz u zhdukën dhe më shumë se dy milionë njerëz u zhvendosën gjatë luftës në Bosnjë e Hercegovinë. Duhej bërë zgjedhje të paevitueshme sa i përket prioriteteve dhe burimeve të pasluftës. Veç kësaj, pas një lufte të gjatë dhe brutale, Bosnjë e Hercegovina bëri një rishikim fundamental të strukturës së saj të brendshme dhe sistemit politik: u formuan entitetet dhe kantonet në pajtim me Marrëveshjen e Paqes së Dejtonit, u paraqitën marrëveshjet për ndarjen e pushtetit me qëllim të sigurimit të barazisë efektive ndërmjet "popujve konstituivë" në shoqërinë e pas konfliktit (shih *Sejdiq dhe Finci kundër Bosnjë e Hercegovinës* [DHL], nr. 27996/06 dhe 34836/06, KEDNJ 2009-...), duhej krijuar institucione të reja dhe ato ekzistueset duhej ristrukturuar. Pak ngurrim nga ana e ish-palëve ndërluftuese për të punuar me ato institucione të reja mund të pritej në periudhën e pas luftës, siç dëshmohet në rastin aktual. Ndërsa është e vështirë të përcaktohet me saktësi se kur ky proces saktësisht përfundoi, Gjykata konsideron se sistemi ligjor vendor është dashur të arrijë që të bëhej i aftë të merret me zhdukjet dhe shkeljet tjera serioze të së drejtës ndërkombëtare humanitare deri në vitin 2005, pas verifikimit gjithëpërfshirës të

> emërimit në polici dhe gjyqësi dhe themelimit të sektorëve për krime lufte nëkuadër të Gjykatës së Bosnjës e Hercegovinës.
>
> Duke marrë parasysh krejt këtë dhe meqë nuk ka pasur periudhë substanciale të mosaktivitetit pas vitit 2005 nga ana e autoriteteve vendore në rastin aktual, Gjykata konkludon se, në rrethanat e marrjes së kohës materiale, hetimi penal vendor mund të konsiderohet se është kryer me shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm".

50. Sipas mendimit të PSSP-së, UNMIK-u hasi në një situatë shumë të ngjashme në shumë aspekte në Kosovë prej vitit 1999 deri më 2008 si ajo në Bosnjë prej vitit 1995 deri më 2005".

51. PSSP-ja thekson se gjatë konfliktit të Kosovës mijëra njerëz u zhdukën, së paku 800,000 njerëz u zhvendosën dhe mijëra u vranë. Shumë nga ata që u zhdukën ishin rrëmbyer apo vrarë, dhe ishin varrosur në varre të pashënuara dhe "në raste të caktuara u vranë jashtë Kosovës, apo mbetjet e tyre mortore ishin zhvendosur dhe varrosur jashtë Kosovës, duke e rritur më tutje vështirësinë për gjetjen dhe marrjen e mbetjeve".

52. Në qershor të vitit 2002, UNMIK themeloi ZPZHML-në me mandat që të përcaktojë fatin e të të zhdukurve; megjithatë puna e saj hasi në shumë sfida në fillim të operacioneve, për shkak të punës më parë të bërë kryesisht nga palët, të pavarura nga UNMIK-u. Në veçanti, PSSP-ja thekson që mbledhja e dëshmive për krime të luftës filloi me arritjen e NATO-s në vitin 1999 me ekipe të pavarura nga disa shtete që vepronin nën bashkërendimin e lirë të TNPJ-së. Mungesa e procedurave standarde të operimit apo centralizimit çoi te problemet me dëshmitë e mbledhura në këtë fazë. Në vitin 2000, TNPJ-ja ndërmori një operacion të madh të centralizuar të mjekësisë ligjore, me bazë në morgun e Rahovecit, me procedura standarde operuese për të gjitha ekipet e mjekësisë ligjore përveç atij britanik, i cili operoi në mënyrë të pavarur jashtë Prishtinës. PSSP-ja deklaron që, në përpjekje për të demonstruar se krimet ishin sistematike dhe gjithëpërfshirëse, ekipet e TNPJ-së kryen autopsitë në sa më shumë trupa që ishte e mundshme, duke kryer pak apo aspak punë identifikuese; për më tepër, trupat e paidentifikuar të zhvarrosura në vitin 1999, u rivarrosën në vende ende të panjohura për ZPZHML-në. Pasi TNPJ-ja përfundoi punën e vet në vitin 2000, NJPZH-ja e Policisë së UNMIK-ut vazhdoi hetimet në shkallë të vogël për personat e zhdukur "*ex-officio*, pa ndonjë strategji më të gjerë ndjekëse". Si pasojë, u mblodh një sasi e madhe e informatave të pastrukturuara.

53. PSSP-ja thekson që gjetja dhe identifikimi i të zhdukurve në këtë kontekst siç është përshkruar më lart ishte shumë e vështirë dhe detyrë që merrte kohë. Ai thekson më tutje se numri i personave të kthyer dhe identifikuar nga ZPZHML-ja është "dëshmi e vrullit të punës së saj ndërmjet viteve 2002-2008" dhe se "vazhdohej me gjetjen e më shumë trupave në vendet e varrimit dhe me bërjen e më shumë identifikimeve dhe kthimeve të trupave tek anëtarët e familjes duke u bazuar shpesh në informatat që përmbanin dosjet e ZPZHML-së së UNMIK-ut". PSSP-ja thotë në vazhdim se "prandaj, është e qartë që procesi i krijimit të një sistemi të aftë të merret në mënyrë efektive me zhdukjet dhe shkeljet e tjera serioze të së drejtës ndërkombëtare humanitare ka qenë në rritje" në Kosovë siç paraqitet në rastin *Paliq,*

të përmendur më lart. PSSP-ja thekson më tutje se ky proces varej nga një numër i palëve dhe jo vetëm nga UNMIK-u, sikur Komisioni Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur, Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuqdhe organizatat lokale për personat e zhdukur."

54. PSSP-ja më tutje argumenton që rrënjësore për të kryer hetime efektive është një forcë policore profesionale, e trajnuar mirë dhe e pajisur mirë dhe se një forcë e tillë nuk ka ekzistuar në Kosovë pas konfliktit. Në vakuumin për kryerjen e detyrave policore pas përfundimit të konfliktit, UNMIK-u duhej të ndërtonte një Shërbim të ri Policor të Kosovës nga zeroja, një detyrë e gjatë dhe sfiduese e cila, sipas PSSP-së, akoma është në progres. PSSP-ja po ashtu deklaron që Policia e UNMIK-ut hasi në sfida të shumta në ushtrimin e funksioneve për zbatimin e ligjit që gradualisht iu bartën nga KFOR-i në vitin 1999-2000. Në lidhje me këtë, ai përmend Raportin vjetor të Policisë së UNMIK-ut të vitit 2000, që përshkruan situatën si në vijim:

> "Policia e UNMIK-ut duhej të merrej me pasojat e luftës, trupat e vdekur dhe shtëpitë e plaçkitura dhe të djegura. Dhuna etnike shpërtheu përmes dëbimeve ilegale, marrjes me forcë të pronave, djegies së shtëpive dhe dhunës fizike kundër komuniteteve në gjithë Kosovën. Temperamentet dhe tensionet ishin të larta ndërmjet të gjitha grupeve etnike, të rënduara nga raportet për personat e humbur dhe të vdekur. U bë imperativ për Policinë e UNMIK-ut që të krijojë rendin dhe të ndërtojë shpejt një strukturë për të regjistruar dhe hetuar krimet.
>
> E gjithë kjo duhej të bëhej me burime të kufizuara fizike dhe njerëzore. Duke qenë misioni i parë ekzekutiv në historinë e OKB-së, koncepti, planifikimi dhe zbatimi zhvilloheshin në terren. Me 20 nacionalitete të ndryshme kontribuuese në fillim, ishte një detyrë shumë sfiduese për drejtuesit e policisë të krijojnë praktika të përgjithshme për rezultate optimale në një ambient me rrezik të lartë."

55. PSSP-ja thekson se NJHKL e Policisë së UNMIK-ut përfshiu të dy palët Policinë ndërkombëtare të UNMIK-ut dhe oficerët e Shërbimit Policor të Kosovës dhe u fokusuan në hetimin penal të rasteve të personave të zhdukur. Përgjegjësia e tyre përfshinte gjetjen e varreve ilegale, identifikimin e autorëve dhe mbledhjen e dëshmive në lidhje me krimin. Policët ndërkombëtarë të UNMIK-ut që punonin në rastet e personave të zhdukur duhej t'i përshtateshin kryerjes së hetimeve në një territor të huaj dhe me kultura të huaja, me mbështetje të kufizuar nga Policia e Kosovës ende në zhvillim.

56. Ai thekson më tutje se, pas konfliktit, të gjitha institucionet lokale në Kosovë, duke përfshirë institucionet për zbatimin e ligjit dhe ato që janëpërgjegjëse për gjetjen e të zhdukurve, ishin jofunksionale dhe duhej krijuar nga fillimi. Përveç kësaj, hetuesit shpesh haseshin me situata, ku individët që kishin dije relevante për vendndodhjen dhe fatin e personave të zhdukur, nuk deshën të zbulonin këtë informatë. Sipas PSSP-së, të gjitha këto kufizime penguan në aftësinë e Policisë së UNMIK-ut për t'i kryer hetimet sipas standardeve që mund të priten nga shtetet me institucione më të zhvilluara të cilat nuk ndeshen me numër të madh rastesh të kësaj natyre të lidhura me situatën pas konfliktit.

57. Prandaj, PSSP-ja argumenton se kufizimet e përshkruara më lart penguan në aftësinë e UNMIK-ut për të kryer të gjitha hetimet në një mënyrë që "mund të demonstrohet, apo së paku të pritet, nga shtetet e tjera me institucione më të zhvilluara dhe pa valë të madhe të rasteve të kësaj natyre të lidhura me situatën pas konfliktit".

58. Për sa i përket rastit të z.Svetozar Tomiq, PSSP-ja thekson se në dosjet hetimore tregohet se UNMIK-u përmbushi obligimin e vet për të vërtetuar fatin e tij dhe përcaktuar vendndodhjen duke hapur dhe zhvilluar një hetim bazuar në informatat "shumë të pakta" të ofruara, "jo nga vetë ankuesja…por me sa duket nga KNKK apo autoritetet e Beogradit."

59. Duke përmbledhur hapat e ndërmarrë nga hetuesit e UNMIK-ut, PSSP-ja deklaron se NJPZH e UNMIK-ut hapi një dosje për person të zhdukur për z. Svetozar Tomiqmë09 qershor 2002. Siç dokumentohet në raportin e hetimit ante-mortem të NJHKL-së të datës 16 dhjetor 2004, UNMIK-u kontaktoi ankuesen me qëllim të mbledhjes së informatave shtesë. PSSP-ja deklaron se "Megjithëse nuk kishte asnjë informatë në atë kohë që do të mund të hidhte dritë mbi vendndodhjen e mundshme të z. Tomiq, dosjet në dispozicion ofrojnë dëshmi se Policia e UNMIK-ut dhe përpjekjet e mjekësisë ligjore në fillim të vitit 2000…çuan te gjetja e atyre çfarë në një fazë të mëvonshme dolën të jenë mbetjet mortore të z. Tomiq" në fund të atij që ai e përkufizon si një "hetim kompleks".

60. PSSP-ja deklaron më tutje se"Në fazën përfundimtare të hetimit, do të thotë kur mbetjet mortore zyrtarisht u identifikuan nga NJPZH, vdekja e z. Tomiq u vërtetua sipas rregullit nga UNMIK-u." PSSP-ja deklaron se "intervali prej vitesh"në mes fazës fillestare të hetimit të UNMIK-ut dhe identifikimit të mbetjeve mortore të z. Svetozar Tomiq, i cili ndodhi në dhjetor të vitit2006,duhet vlerësuar kundrejt një konteksti më të gjerë të hetimeve penale të UNMIK-ut në Kosovën e paskonfliktit.Sipas mendimit të PSSP-së, pavarësisht nga mungesa e informatave për vendndodhjen e z.Svetozar Tomiq, përpjekjet e Policisë së UNMIK-ut dhe mjekësisë ligjore çuan te gjetja e mbetjeve të tij mortore. PSSP-ja bën të ditur se "identifikimi i mbetjeve mortore të z. Tomiq ishte i mundshëm vetëm pasi ishin mbledhur mostrat ante-mortem nga anëtarët e tij të ngushtë të familjes, si p.sh. gruaja e tij, vajza dhe dy djemtë."

61. Për sa i përket hetimit që kishte për qëllim identifikimin dhe sjelljen para drejtësisëtë atyre që janë përgjegjës për rrëmbimin dhe vrasjen e z.Svetozar Tomiq, PSSP-ja thekson se dosjet hetimore që i janë vënë në dispozicion UNMIK-ut nuk janë përfundimtare dhe zbulojnë një mungesë të përgjithshme të informatave. PSSP-ja theksoi se "Ankuesja dështoi t'i ofrojë Policisë së UNMIK-ut pista hetimore për sa i përket identitetit të autorëve. PSSP-ja argumenton se gjatë periudhës nën juridiksion të Panelit nuk u paraqit asnjë dëshmitar dhe nuk u gjet asnjë dëshmi fizike.PSSP-ja thekson se hetimi i filluar në vitin 2002 akoma po ndiqej nga Policia e UNMIK-ut në vitin 2004 me caktimin e një hetuesi të ri për rastin dhe rishqyrtimin e rastit. PSSP-ja thekson se kontaktet e reja të vazhduara me ankuesen si një dëshmitare,nuk ofruan ndonjë pistë tjetër hetimore të dobishme, duke pasur parasysh mosdisponueshmërinë e vazhdueshme të informatave relevante.

62. Në dritë të kësaj që u tha më lart, PSSP-ja thekson se UNMIK-u ndërmori të gjithë hapat e arsyeshëm për të hetuar për rastin në pajtim me kërkesat procedurale të nenit 2 të KEDNJ-së.

PSSP-ja thekson më tutje se, megjithatë, "pasi ka mundësitë ekzistojnë informata shtesë dhe bindëse", përveç dokumenteve që janë përmendur më lart, UNMIK-u rezervon të drejtën e vet për të dhënë komente shtesë mbi çështjen aktuale".

3. Vlerësimi i Panelit

63. Paneli konsideron që ankuesja thirret në shkeljen e obligimit procedural që rrjedh nga e drejta për jetë, e garantuar me nenin 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), në atë që UNMIK-u nuk kreu një hetim efektiv për rrëmbimin dhe vrasjen e z. Svetozar Tomiq.

a) Dorëzimi i dosjeve relevante

64. Me kërkesën e Panelit, më 5 gusht 2013, PSSP-ja ofroi kopjet e dokumenteve në lidhje me këtë hetim, të cilat UNMIK-u ishte në gjendje t'i marrë. PSSP-ja gjithashtu theksoi se (shih § 62 më lart) ka mundësi të ekzistojnë më shumë informata që nuk i përmbajnë dokumentet e paraqitura por nuk ofroi detaje tjera. Më 15 gusht 2014, UNMIK-u i konfirmoi Panelit se nuk ishin gjetur më shumë dosje, dhe kështu hapja e dosjeve mund të konsiderohet e plotë (shih § 8 më lart).

65. Paneli thekson se në nenin 15 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, thuhet që Paneli mund të kërkojë dorëzimin nga UNMIK-u të çdo dokumenti dhe që PSSP-ja të bashkëpunojë me Panelin dhe të sigurojë ndihmën e nevojshme duke përfshirë, në veçanti, lëshimin e dokumenteve dhe informatave relevante për ankesën. Paneli në lidhje me këtë i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që duhet nxjerrë konkluzion nga sjellja e palës së paditur gjatë procedurave, duke përfshirë dështimin e vet "për t'i dorëzuar informatat në duart e tyre pa një sqarim të kënaqshëm" (shih GJEDNJ, *Çelikbilek kundër Turqisë*, nr. 27693/95, vendimi i gjykatës, 31 maj 2005, § 56).

66. Përveç kësaj, Paneli gjithashtu thekson që ruajtja e duhur e dosjeve hetimore lidhur me krimet siç janë vrasjet dhe zhdukjet, nga hapja e hetimit deri te dorëzimi i tyre, duke përfshirë regjistrimin e duhur të të gjitha dorëzimeve që mund të kenë ndodhur, është vendimtare për vazhdimin e hetimeve të tilla dhe dështimi për ta bërë këtë mund t'i ngritë çështjet *vetvetiu* sipas nenit 2.

67. Paneli nuk ka asnjë arsye të dyshojë se UNMIK-u nuk bëri të gjitha përpjekjet me qëllim të marrjes së dokumenteve hetimore. Megjithatë, UNMIK-u nuk ka dhënë ndonjë sqarim rreth asaj se pse dokumentacioni mund të jetë jo i plotë dhe as cilat pjesë mungojnë.

68. Paneli nuk është në pozitë të verifikojë plotësinë e dosjeve të pranuara të hetimit. Prandaj, Paneli do të vlerësojë bazueshmërinë e ankesës në bazë të dokumenteve që janë në dispozicion (në këtë kuptim shih GJEDNJ, *Tsechoyev kundër Rusisë*, nr. 39358/05, vendimi i gjykatës, 15 mars 2011, § 146).

b) Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin për të kryer hetim efektiv sipas nenit 2

69. Paneli thekson që obligimi pozitiv për të hetuar është kërkuar nga Komiteti i Organizatës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut (KDNJ) siç rrjedh nga neni 6 (e drejta në jetë), neni 7 (ndalimi i trajtimit mizor dhe jonjerëzor) dhe neni 9 (e drejta në liri dhe siguri të personit), shpallur në lidhje me nenet 2 (3) (e drejta për kompensim efektiv) e KNDCP (shih Komiteti i Organizatës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut (KDNJ), Komenti i përgjithshëm nr. 6, 30 prill 1982, § 4; KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 31, 26 maj 2004, §§ 8 dhe 18, KDCP/C/21/Rev.1/Shtojca 13; shih gjithashtu mes tjerash, KDNJ, *Mohamed El Awani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1295/2004, mendimet e 11 korrikut 2007, KDCP/C/90/D/1295/2004). Obligimi për të hetuar zhdukjet dhe vrasjet gjithashtu kërkohet në Deklaratën e OKB-së mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara (Dokument i OKB-së A/Rez/47/133, 18 dhjetor 1992), dhe më tutje e detajuar në udhëzimet e OKB-së, siç janë Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrare dhe Përmbledhëse (1991) dhe "Udhëzime për Kryerjen e Hetimeve të Kombeve të Bashkuara për Akuzat për Masakra" (1995). Rëndësia e obligimit konfirmohet me miratimin e Konventës Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara në vitin 2006, e cila hyri në fuqi më 23 dhjetor 2010.

70. Me qëllim të trajtimit të akuzave të ankueses, Paneli i referohet, në veçanti, praktikës gjyqësore të vërtetuar mirë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi obligimet procedurale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata ka gjetur që "[o]bligimi për të mbrojtur të drejtën në jetë sipas nenit 2, shpallur në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit sipas nenit 1 të Konventës për t'i "siguruar secilit brenda juridiksionit [të vet] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [K]onventë", kërkon shprehimisht që duhet të ketë disa forma të hetimit zyrtar efektiv kur individët janë vrarë …" (shih *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 27 shtator 1995, § 161, seria A nr. 324; dhe GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 19 shkurt 1998, § 86, Raportet1998-I; shih gjithashtu GJEDNJ, *Jasinskis kundër Letonisë*, nr. 45744/08, vendimi i gjykatës, 21 dhjetor 2010, § 71). Detyra për të kryer një hetim të tillë del në të gjitha rastet e vrasjes dhe vdekjeve tjera të dyshimta, pavarësisht nëse autorët ishin personat privatë apo agjentët e shtetit apo janë të panjohur (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, nr. 1108/02, vendimi i gjykatës, 5 nëntor 2009, § 191).

71. Gjykata Evropiane po ashtu ka shpallur që obligimi procedural për të siguruar disa forma të hetimit zyrtar efektiv ekziston, gjithashtu, kur një individ është zhdukur në rrethana kërcënimi me jetë dhe nuk kufizohet në rastet ku është e qartë që zhdukja u shkaktua nga një agjent i shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 44 më lart në § 136).

72. Autoritetet duhet të veprojnë vetë, sapo çështja të ketë arritur në vëmendjen e tyre, dhe ato nuk mund t'ia lënë atë iniciativës të të afërmit për të paraqitur ankesë formale apo të marrë përgjegjësinë për kryerjen e ndonjë procedure hetimore (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 21689/93, vendimi i gjykatës, 6 prill 2004, § 310, shih gjithashtu GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, nr. 57950/00, vendimi i gjykatës i 24 shkurtit 2005, § 210).

73. Duke vendosur standardet për një hetim efektiv, gjykata ka shpallur që "përveç të qenit i pavarur, i qasshëm për familjen e viktimës me gatishmërinë dhe saktësinë, dhënies së elementit të mjaftueshëm për shqyrtim publik të hetimit dhe rezultateve të tij, hetimi duhet gjithashtu të jetë efektiv në kuptimin që të jetë në gjendje të shpie në përcaktimin nëse vdekja është shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe nëse po, kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 44 më lart, në § 191; shih gjithashtu GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, nr. 4704/04, vendimi i gjykatës, 15 shkurt 2011, § 63). Ky nuk është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve, por edhe për përdorimin mjeteve të duhura. Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapash të arsyeshëm për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë ndër të tjera dëshmitë e dëshmitarit okular, dëshmitë e mjekësisë ligjore dhe, ku është e nevojshme, një autopsi e cila siguron të dhëna të plota dhe të sakta për lëndimin dhe një analizë objektive të të gjeturave klinike, duke përfshirë shkaktarin e vdekjes. Çdo e metë në hetim e cila rrezikon aftësinë për të vërtetuar shkaktarin e vdekjes ose personin apo personat përgjegjës, do të rrezikojë të jetë si parregullsi sa i përket këtij standardi (shih GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 312; dhe GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart, në § 212).

74. Në veçanti, përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Mosndjekja e një piste të qartë të hetimit rrezikon deri në shkallë vendimtare aftësinë për t'i vërtetuar rrethanat e rastit dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, përmendur në § 70 më lart, në § 201). Megjithatë, natyra dhe shkalla e shqyrtimit, të cilat plotësojnë pragun minimal të efektivitetit të hetimit, varen nga rrethanat e rastit të veçantë. Ato duhen vlerësuar në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shih GJEDNJ, *Velcea dhe Mazăre kundër Rumanisë,* nr. 64301/01, vendimi i gjykatës, 1 dhjetor 2009, § 105).

75. Një kërkesë për shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm nënkuptohet në këtë kontekst. Madje edhe ku mund të ketë pengesa apo vështirësi të cilat pengojnë progresin në një hetim në një situatë të veçantë, një përgjigje e shpejtë nga autoritetet është jetike për ruajtjen e besimit publik për zbatimin e sundimit të ligjit nga ana e tyre dhe për parandalimin e çdo forme të ndonjë marrëveshje të fshehtë apo tolerance për aktet e paligjshme (shih GJEDNJ, *Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 46477/99, vendimi i gjykatës, 14 mars 2002, § 72, KEDNJ 2002 II).

76. Në mënyrë specifike për sa u përket personave të zhdukur që më vonë janë gjetur të vdekur, e cila situatë nuk është në rastin aktual, gjykata ka shpallur që procedurat e zhvarrimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore nuk shterojnë obligimin sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata konsideron që "obligimi procedural që del nga zhdukja do të mbetet përgjithësisht për sa kohë që vendndodhja dhe fati i personit janë të panjohura dhe kështu është i një natyre të vazhdueshme" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 73 më lart në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 44 më lart në § 148, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 2944/06 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 dhjetor 2012, § 122). Megjithatë, gjykata gjithashtu thekson që ky obligim procedural "nuk përfundon madje edhe me zbulimin e trupit .... Kjo

vetëm hedh dritë në një aspekt të fatit të personit të zhdukur dhe obligimi për të shpjeguar zhdukjen dhe vdekjen, dhe gjithashtu për të identifikuar dhe ndjekur çdo autor të akteve të paligjshme në lidhje me këtë përgjithësisht mbetet" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart në § 145). Megjithëse gjetja dhe identifikimi pasues i mbetjeve mortore të viktimës munden vetvetiu të jenë arritje të rëndësishme, obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të ekzistojë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 64).

77. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, gjykata ka shpallur më tutje që duhet të ketë elemente të mjaftueshme të shqyrtimit publik të hetimit apo rezultateve të tij për të siguruar përgjegjësi në praktikë dhe në teori. Shkalla e shqyrtimit të kërkuar publik mundet të ndryshojë mjaft nga rasti në rast. Në të gjitha rastet, megjithatë, i afërmi i viktimës duhet të jetë i përfshirë në procedurë deri në shkallën që mbron interesat e tij legjitime (shih, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 73 më lart, në §§ 311-314; dhe *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 73 më lart, në §§ 211-214 dhe rastet e përmendura aty; GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës nr. 55721/07, 7 korrik 2011, § 167, KEDNJ 2011).

Gjykata gjithashtu ka theksuar rëndësinë e madhe të hetimit efektiv për gjetjen e së vërtetës se çfarë ka ndodhur, jo vetëm për familjet e viktimave por gjithashtu edhe për viktimat e tjera të krimeve të ngjashme, dhe gjithashtu publikun e gjerë, të cilët kanë të drejtë të dinë se çfarë ka ndodhur (GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, nr. 39630/09, vendimi i gjykatës, 13 dhjetor 2012, § 191); GJEDNJ, *Al Nashiri kundër Polonisë*nr. 28761/11, vendimi i gjykatës, 24 korrik 2014, §§ 495-496). Organet e Kombeve të Bashkuara gjithashtu pranojnë rëndësinë e së drejtës për të ditur të vërtetën. Sipas Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, "e drejta për ta ditur të vërtetën nënkupton njohurinë e tërë dhe të plotë rreth shkeljeve dhe ngjarjeve që kanë ndodhur, rrethanat e tyre specifike dhe kush mori pjesë në to. Në rastin e personave të zhdukur … ajo gjithashtu nënkupton të drejtën për të ditur për fatin dhe vendndodhjen e viktimës" (shih Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së, Personat e zhdukur, Dokument i OKB-së A/67/267, 8 gusht 2012, § 5; shih gjithashtu KDNJ, *Schedko dhe Bondarenko kundër Bjellorusisë*, komunikata nr. 886/1999, mendimet e 3 prillit të vitit 2003, § 10.2, KDCP/C/77/D/886/1999; KDNJ, *Mariam, Philippe, Auguste dhe Thomas Sankara kundër Burkina Fasos*, komunikata nr. 1159/2003, mendimet e 8 marsit të vitit 2006, § 10.2, KDCP/C/86/D/1159/2003; Këshilli për të Drejtat e Njeriut i OKB-së, Rezolutat 9/11 dhe 12/12: E drejta për të ditur të vërtetën, 24 shtator 2008 dhe 12 tetor 2009; Preambula dhe neni 24 (2) i Konventës për Mbrojtjen e të Gjithë Njerëzve nga Zhdukjet e Imponuara, përmendur në § 106 më lart; shih gjithashtu Raportin e raportuesit special mbi promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive fundamentale ndërsa luftohet terrorizmi, z. Ben Emmerson, *Parimet kryesore për sigurimin e përgjegjësisë së zyrtarëve publikë për shkeljet e rënda dhe sistematike të të drejtave të njeriut në kontekst të iniciativave të shtetit kundër terrorizmit*; Dokument i OKB-së A/KDNJ/22/52, 1 mars 2013 § 23-26).

c) Aplikueshmëria e nenit 2 në kontekstin e Kosovës

78. Paneli është i vetëdijshëm që z. Svetozar Tomiq u rrëmbye në vitin 1998 para vendosjes së UNMIK-ut në Kosovë kur krimi, dhuna dhe pasiguria ishin shumë të përhapura.

79. Për pjesën e tij, PSSP-ja nuk e konteston që UNMIK-u e kishte për detyrë ta hetonte rastin aktual sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, sipas PSSP-së, rrethanat unike të ndërlidhura me kontekstin e Kosovës dhe vendosjen e UNMIK-ut në fazën e parë të misionit, duhet marrë parasysh kur vlerësohet nëse ky hetim është në pajtim me nenin 2 të KEDNJ-së. Në esencë, PSSP-ja argumenton që nuk është e mundshme të vlejnë për UNMIK-un të njëjtat standarde të aplikueshme për një vend në një situatë normale.

80. Paneli konsideron që kjo ngrit dy pyetje kryesore: e para, nëse standardet e nenit 2 vazhdojnë të vlejnë në situatën e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar dhe, e dyta, nëse standardet e tilla duhet konsideruar plotësisht të aplikueshme për UNMIK-un.

81. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 për UNMIK-un, Paneli rikujton që me miratimin e Rregullores së UNMIKU-t nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut në ushtrimin e funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, përmes së cilës UNMIK-u mori përsipër obligimet sipas instrumenteve të caktuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, duke përfshirë KEDNJ-në. Në lidhje me këtë, Paneli tanimë ka gjetur se është e vërtetë që karakteri i përkohshëm i UNMIK-ut dhe vështirësitë e ngjashme duhet marrë parasysh në lidhje me një numër situatash, por në asnjë rrethanë këto elemente nuk mund të merren si arsyetim për uljen e standardeve të respektimit të të drejtave të njeriut, të cilat u inkorporuan sipas rregullit në mandatin e UNMIK-ut (shih PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët,* nr. 38/08 dhe të tjerët, mendimi i 24 marsit 2011, § 44; *Berisha dhe të tjerët,* nr. 27/08 dhe të tjerët, mendimi i 23 shkurtit 2011,§ 25; *Laliq dhe të tjerët*, nr. 09/08 dhe të tjerët, mendimi i 9 qershorit 2012, § 22).

82. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 në situatat e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar, Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vendosur aplikueshmërinë e nenit 2 në situatat pas konfliktit, duke përfshirë vendet e ish-Jugosllavisë (shih mes shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës,* përmendur në § 73 më lart dhe GJEDNJ, *Jularig kundër Kroacisë,* nr. 20106/06, vendimi i gjykatës, 20 janar 2011). Gjykata ka konsideruar më tutje që obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të zbatohet në "kushte të rënda të sigurisë, duke përfshirë një kontekst të konfliktit të armatosur" (shih GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur në § 77 më lart, në § 164; shih gjithashtu GJEDNJ, *Güleq kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 27 korrik 1998, § 81, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 28 korrik 1998, §§ 79 dhe 82, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 72 më lart, në §§ 85-90, 309-320 dhe 326-330; *Isayeva kundër Rusisë,* përmendur në § 72 më lart, në §§ 180 dhe 210; GJEDNJ, *Kanlibaş kundër Turqisë,* nr. 32444/96, vendimi i gjykatës, 8 dhjetor 2005, §§ 39-51).

83. Gjykata ka pranuar që "ku vdekja që duhet hetuar sipas nenit 2 ndodh në rrethana të dhunës së përgjithësuar, konfliktit të armatosur apo kryengritjes, pengesat mund të vendosen në rrugën e hetuesve dhe [...] shtrëngesat konkrete mund të detyrojnë përdorimin e masave më

pak efektive të hetimit apo mund të bëjnë që ndonjë hetim të shtyhet" (shih, GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur më lart, në §164; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, nr. 69481/01, vendimi i gjykatës, 27 korrik 2006, § 121). Megjithatë, gjykata konsideron që "obligimi sipas nenit 2 për të mbrojtur jetën detyron që, madje edhe në kushte të rënda sigurie, të gjithë hapat e arsyeshëm duhet të ndërmerren për të siguruar se po kryhet një hetim efektiv dhe i pavarur për shkeljet e pretenduara të së drejtës për jetë (shih mes shumë shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, përmendur në §70 më lart në §§ 86-92; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, përmendur më lart në §§ 82-85; GJEDNJ [DHL], *Tanrıkulu kundër Turqisë,* nr. 23763/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, §§ 101-110, KEDNJ 1999-IV; GJEDNJ, *Khashiyev dhe Akayeva kundër Rusisë*, nr. 57942/00 dhe 57945/00, vendimi i gjykatës, 24 shkurt 2005, §§ 156-166; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart në §§ 215-224; GJEDNJ, *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 57941/00 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 26 korrik 2007, §§ 158-165).

84. Ngjashëm, KDNJ konsideron që e drejta për jetë, duke përfshirë garancitë e veta procedurale, konsiderohet si e drejtë supreme nga e cila nuk lejohet kurrfarë shmangie, madje edhe në kohën e emergjencave publike të cilat kërcënojnë jetën e kombit (shih, KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, përmendur në § 68 më lart, në § 1; KDNJ, *Abubakar Amirov dhe Aïzan Amirova kundër Federatës Ruse*, komunikata nr. 1447/2006, mendimet e 22 prillit 2009, § 11.2, KDCP/C/95/D/1447/2006). Për më tepër, KDNJ ka shpallur aplikueshmërinë e nenit 2 (3), 6 dhe 7 të KNDCP me referencë specifike në obligimin e UNMIK-ut për të kryer hetime të duhura për zhdukjet dhe rrëmbimet në Kosovë (shih KDNJ, Observime përfundimtare të Komitetit për të Drejtat e Njeriut: Kosovë (Serbi), 14 gusht 2006, §§ 12-13, KDCP/C/UNK/CO/1).

85. Paneli vlerëson vështirësitë në të cilat UNMIK-u hasi gjatë fazës së parë të vendosjes së tij. Paneli thekson që rëndësia e duhur kushtuar çështjes së personave të zhdukur në Kosovë, nënkupton që UNMIK-u është dashur t'i marrë parasysh të dyja dimensionet humanitare dhe penale të situatës. Në veçanti, Paneli konsideron se rëndësia që u është kushtuar hetimeve penale dhe vështirësitë në Kosovë që kufizuan aftësinë e autoriteteve hetimore për t'i kryer hetimet e tilla, siç u përshkrua nga PSSP-ja, ishin vendimtare që UNMIK-u të krijojë nga fillimi një ambient të favorshëm për kryerjen e hetimeve kuptimplota. Kjo do të përfshinte krijimin e një sistemi ku do të hynin elementet e tilla, siç janë dhënia e përgjegjësisë së plotë për mbikëqyrjen dhe monitorimin e progresit në hetime, sigurimin e shqyrtimit të rregullt të gjendjes së hetimeve dhe një proces për dorëzim të duhur të rasteve ndërmjet nëpunësve apo njësive të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut. Një sistem i tillë gjithashtu duhet marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimave dhe dëshmitarëve (shih, *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *R.R. dhe të tjerët kundër Hungarisë,* nr. 19400/11, vendimi i gjykatës, 4 dhjetor 2012, §§ 28-32), dhe gjithashtu të konsiderojë cenueshmërinë e veçantë të personave të zhvendosur në situatat pas konfliktit (shih GJEDNJ [DHL], *Sargsyan kundër Azerbajxhanit*, nr. 40167/06, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 145; dhe GJEDNJ [DHL], *Chiragov dhe të tjerët kundër Armenisë*, nr. 13216/05, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 146). Ndonëse kuptohet që vendosja dhe organizimi i organeve të policisë dhe drejtësisë ndodhi gradualisht, Paneli mendon që ky proces përfundoi në vitin 2003, kur sistemi i policisë dhe gjyqësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së u përshkrua se "funksionon mirë" dhe është "i qëndrueshëm" (shih § 17 më lart).

86. Paneli më tutje tërheq vëmendjen që detyra e tij nuk është t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për të kryer hetime efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në rrethana të veçanta të një situate që është çështje para tij (shih GJEDNJ, *Brogan dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 29 nëntor 1988,§ 53, seria A nr. 145-B). Kështu, Paneli pajtohet me PSSP-në, që natyra dhe shkalla e shqyrtimit për të përcaktuar nëse efektiviteti i hetimit e plotëson pragun minimal varet nga rrethanat e rastit të caktuar. Për këto arsye, Paneli konsideron që do të vërtetojë në lidhje me secilin rast nëse janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të kryer një hetim efektiv siç përshkruhet nga neni 2, duke pasur parasysh realitetet e punës hetimore në Kosovë.

87. Në fund, duke iu përgjigjur vërejtjes së PSSP-së që neni 2 duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon një barrë të papërballueshme dhe joproporcionale mbi autoritetet, në kontekst të aktiviteteve policore apo të prioriteteve dhe burimeve, Paneli e ka parasysh që Gjykata Evropiane ka vendosur që, ajo që arrin të bëhet barrë e papërballueshme dhe/apo joproporcionale, duhet të matet nga faktet dhe kontekstet shumë të veçanta (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 73 më lart, në § 70; *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 32457/04, 27 nëntor 2007, § 62).

d) Pajtueshmëria me nenin 2 në rastin aktual

88. Duke iu kthyer veçorive të këtij rasti,Paneli thekson që kishte mangësi të dukshme në kryerjen e hetimit nga zanafilla e tij. Megjithatë, në dritë të vlerësimeve të bëra më lart lidhur me juridiksionin e tij të limituar dhe të përkohshëm (shih § 44 më lart), Paneli sjell ndërmend që është kompetent *ratione temporis* për të vlerësuar pajtueshmërinë e hetimit me nenin 2 të KEDNJ-së vetëm për periudhën prej 23 prillit 2005, duke pasur parasysh gjendjen e rastit në atë datë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 71 më lart në § 70). Periudha në shqyrtim përfundon më 9 dhjetor 2008, me marrjen e përgjegjësisë nga EULEX-i në fushën e administrimit të drejtësisë (shih § 19 më lart).

89. Duke theksuar pohimin e PSSP-së se dosja që i është dorëzuar Panelit mund të jetë jo e plotë dhe dështimin e tij të ofrojë sqarim të mëtejmë në lidhje me këtë (shih § 62 më lart), Paneli pohon se UNMIK-u nuk mund të garantojë nëse dosja që i është paraqitur Panelit është e plotë apo jo. Nëse nuk është e plotë, kjo do të tregonte se ka ndodhur një nga situatat vijuese: nuk është kryer kurrfarë hetimi i duhur; dosja nuk i është dorëzuar me saktësi dhe e plotë EULEX-it; apo UNMIK-u ka dështuar ta marrë dosjen e plotë nga kujdestari aktual. Paneli tashmë ka theksuar se nuk ka arsye të dyshojë në qëllimin e mirë të UNMIK-ut për kërkimin dhe sigurimin e dosjes së plotë hetimore për shqyrtimin e tij. Megjithatë, Paneli konsideron se cilido nga këto sqarime potenciale të jetë i zbatueshëm, tregon një dështim, që drejtpërdrejt i atribuohet UNMIK-ut kur ka ushtruar funksionet e veta ekzekutive apo në kapacitetin e tij të tanishëm.

90. Paneli thekson se në dosjen hetimore pasqyrohet se UNMIK-u u vu në dijeni për rrëmbimin e z. Svetozar Tomiq më së voni deri më 12 tetor 2001, kur të dhënat e tij ante-mortem iu dërguan UNMIK-ut nga KNKK-ja (shih § 25 më lart).

91. Paneli thekson se ZPZHML e UNMIK-ut zbuloi mbetjet mortore më vonë të identifikuara si të z. Svetozar Tomiq më24 maj 2000. Për më tepër, këto mbetje ishin zbuluar më herët, analizuar për dëshmi të ADN-së dhe rivarrosur, me sa duket nga TNPJ-ja. Është e paqartë nëse TNPJ-ja ia ka komunikuar apo jo këtë informatë UNMIK-ut. Një autopsi në mbetjet mortore, e cila ishte kryer nga UNMIK-u në dhjetor të vitit 2003, vërtetoi se vdekja ishte shkaktuar nga"e shtëna me armë zjarri në gjoks".Siç është treguar në dosjen hetimore, NJPZH e UNMIK-ut hapi një dosje për një person të zhdukur për çështjen më 9 qershor 2002.

92. Në mars të vitit 2004, mbetjet mortore të përmendura më lart u identifikuan si të z.Svetozar Tomiq, duke u bazuar në testin e ADN-së të kryer nga KNPZH. UNMIK-u identifikoi mbetjet e përmendura më lart më shumë se një vit më vonë në shtator të vitit 2005 përmes krahasimit të informatave ante-mortem dhe post-mortem dhe analizës së ADN-së (shih§ 31më lart). Sipas mendimit të Panelit, pasi kjo "mostër e veçantë e ADN-së 47" u konfirmua si një asht që i takonte trupit të z. Tomiq, atëherë shkaktari i vdekjes në certifikatën e vdekjes është dashur të specifikohet si një plagë nga arma e zjarrit. Paneli thekson se nuk është ofruar asnjë sqarim nga PSSP-ja për të qartësuar se pse familja nuk ishte informuar për këtë identifikim të hershëm dhe pse nuk ishin bërë aranzhime në këtë kohë për të konfirmuar identifikimin përmes testit të ADN-së, sipas praktikës standarde në këto raste.

93. Paneli thekson se, përveç hapjes së rastit dhe regjistrimit të të dhënave ante-mortem të dërguar nga KNKK, nuk u ndërmor asnjë veprim kuptimplotë nga UNMIK-u pas identifikimit të mbetjeve mortore të z. Svetozar Tomiq për gjetjen e autorëve. Nuk ka asnjë dëshmi në dosje se hetuesit e UNMIK-ut ndërmorën hapa themelorë sikur identifikimin dhe intervistimin e personave që banonin apo ishin të vendosur në zonën e krimit të pretenduar("kontrolli" i zonës), dhe personave që e njihnin viktimën, të cilët mund të kenë pasur njohuri për motivet e mundshme.

94. Paneli gjithashtu thekson me shqetësim pamjaftueshmërinë e hetimit njëditor ante-mortem të kryer nga NJPZH e UNMIK-ut më16 dhjetor 2004, me sa duket pasi ankuesja paraqiti një kallëzim penal në ZQPP në Prishtinë. Paneli thekson se ky hetim përbëhej nga një thirrje telefonike që i ishte bërë ankueses për të marrë deklaratën e saj. Nuk ka asnjë të dhënë për ndonjë veprim tjetër të ndërmarrë. Nëse hetuesit do të kishin bërë një analizë të duhur të rastit, ata do të kishin kuptuar se mbetjet mortore të z. Svetozar Tomiq tanimë ishin gjetur dhe identifikuar nga KNPZH-ja në mars të vitit 2004.

95. Paneli thekson se ka shenja për një hetim të mundshëm paraprak për zhdukjen të kryer nga TNPJ[5]me ndihmën e OSBE-së-Misioni Verifikues në Kosovëdhe QDH-re (shih § 24& §36më lart). Ky përfshiu zhvarrimin e trupit, testin e ADN-së, rivarrimin e trupit dhe marrjen e informatave të cilat përmbaninemrat dhe vendbanimet për një dëshmitar të mundshëm dhe jo më pak se gjashtë autorë të supozuar. Nuk ka asgjë në materialet e ofruara që tregon për ndonjë bashkëpunim në mes UNMIK-ut dhe TNPJ-së, OSBE-së apo QDH-së në këtë rast.

[5]PSSP-ja i raportoi PKDNJ-së se "TNPJ-ja raporton se i ka zhvarrosur 4019 trupa në vitin 1999 dhe 2000, më pak se gjysma nga tajanë identifikuar; veç kësaj, disa nga trupat e paidentifikuar të zhvarrosur nga ekipet falas në vitin 1999 ishin rivarrosur në vendet akoma të panjohura për ZPZHML-në."

Nuk ka asgjë në dosje që tregon se dëshmitari i përmendur me emër apo ndonjë nga autorët e supozuar ishin intervistuar nga UNMIK-u apo ndonjë nga organet e lartpërmendura.

96. Duke u kthyer te periudha nën juridiksionin e tij, nga 23 prilli 2005, Paneli thekson se pas kësaj date kritike vazhdoi dështimi për të kryer veprime të nevojshme hetimore, duke përfshirë ato të fazës fillestare. Prandaj, dobësitë ekzistuese deri me atë datë nuk janë adresuar. Kështu, në pajtim me obligimin e vazhdueshëm për të hetuar (shih § 44 më lart), vlerësimi për gjithë hetimin është sjellë brenda periudhës së juridiksionit të Panelit.

97. Paneli thekson se mbetjet mortore të z.Svetozar Tomiq ishin identifikuar përsëri përmes analizës së ADN-së më 12 tetor 2005, rreth pesë vjet e gjysmë pasi ato ishin zbuluar së pari nga ZPZHML(shih§ 29 më lart) dhe rreth 1 vit e gjysmë pas identifikimit të parë nga KNPZH, që ishte bërë duke u bazuar në dëshminë e ADN-së(shih§ 31më lart). Paneli gjithashtu thekson se, veç deklaratës së përgjithshme se"intervali prej vitesh" në mes zbulimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore duhet vlerësuar "kundrejt kontekstit më të gjerë të hetimeve penale në Kosovën e paskonfliktit", nuk është ofruar asnjë sqarim bindës nga PSSP-ja për t'i qartësuar arsyet e vonesës në këtë rast të veçantë.

98. Megjithëse identifikimi i z. Svetozar Tomiq dhe dorëzimi i mbetjeve të tij mortore te familja mund të konsiderohen vetvetiu një arritje, obligimi procedural sipas nenit 2 nuk ka përfunduar me gjetjen dhe identifikimin e mbetjeve të tij mortore, veçanërisht pasi ato tregonin shenja të një vdekje të dhunshme. Pasi ata që ishin përgjegjës për rrëmbimin dhe vrasjen nuk janë gjetur, UNMIK-u ishte i obliguar t'i përdorte mjetet në dispozicion që i ka, për të shqyrtuar rregullisht progresin e hetimit, për të siguruar që asgjë nuk neglizhohet dhe që ndonjë dëshmi e re është marrë parasysh, si dhet'i informojë të afërmit e z. Svetozar Tomiq për progresin e hetimit.

99. Në dosjen hetimore tregohet se një rishqyrtim i rastit u bë më 03 dhjetor 2006 dhe hapi i vetëm i ndërmarrë nga NJHKL e UNMIK-ut me këtë rast ishte të regjistrojë informatën se mbetjet mortore të z. Svetozar Tomiq ishin identifikuar dhe dorëzuar familjes së tij. Paneli thekson se ky ishte një moment i kontaktit të përtërirë me familjen. Megjithatë, asnjë veprim tjetër hetimor nuk ishte kryer për t'i identifikuar autorët para se rasti t'i dorëzohej EULEX-it.

100. Mungesa e qartë e një reagimi të menjëhershëm të Policisë së UNMIK-ut dhe mungesa e ndonjë veprimi adekuat në fazat e mëvonshme, mund t'u ketë dërguar sinjalin autorëve që, autoritetet ose nuk ishin në gjendje apo nuk ishin të gatshme t'i hetojnë aktet e tilla kriminale. Një qëndrim i tillë i autoriteteve ndaj krimeve më të rënda në ndonjë shoqëri, dhe veçanërisht në rrethanat pas konfliktit, krijon pashmangshëm një kulturë të mosndëshkimit ndër kriminelët dhe mund të çojë vetëm në përkeqësim të situatës. Problemet të cilat UNMIK-u i hasi në fillim të misionit të vet, të cilat u cekën më lart, nuk arsyetojnë mosveprimin e tillë, as në fillim e as më vonë.

101. PSSP-ja argumenton se për shkak të mosdisponueshmërisë së informatave apo dëshmive nuk ishte e mundshme që Policia e UNMIK-ut të kryejë "hetim të mëtejmë kuptimplotë dhe tëbëjë prioritizim kundrejt hetimeve tjera penale". Në lidhje me këtë, Paneli thekson se, pothuajse çdo hetimi i mungojnë informata të rëndësishme në fazën fillestare. Qëllimi i çdo

aktiviteti hetimor është gjetja e informatave për t'i plotësuar ato zbrazëti. Prandaj, mungesa e informatave nuk duhet të shfrytëzohet si argument për të mbrojtur mosveprimin nga autoritetet hetimore. Dosja, siç i është vënë në dispozicion Panelit, nuk tregon për një aktivitet të tillë. Kështu, duket se në vend të kërkimit aktiv të informatave dhe pistave, Policia e UNMIK-ut thjesht priti që informatat e tjera të dalin vetvetiu. Në këtë situatë, kjo mund të ketë çuar kah humbja e dëshmive potenciale (shih PKDNJ,*P.S.*, lënda nr. 48/09, mendimi i 31 tetorit 2013, § 107).Për sa i përket deklaratës së PSSP-së se UNMIK-u hapi dhe zhvilloi hetim duke u bazuar në informatat "shumë të pakta" të ofruara, "jo nga vetë ankuesja…por me sa duket nga KNKK-ja apo autoritetet e Beogradit", Paneli thekson se, nëse Policia e UNMIK-ut do të kishte gjetur dhe intervistuar dëshmitarin e përmendur me emër dhe autorët e supozuar që u ishin ofruar atyre, do të kishte pasur mundësi të ketë një rezultat krejtësisht të ndryshëm.

102. Paneli rikujton në lidhje me këtë qëndrimin e tij në lidhje me kategorizimin e rasteve në "aktive" dhe "joaktive", se "kategorizimi i një hetimi duhet bërë vetëm pasi të jenë ndërmarrë veprime minimale të mundshme hetimore dhe pasi të jenë mbledhur dhe analizuar informatat e arritshme"(shih, p.sh. PKDNJ, *B.A.*, nr. 52/09, mendimi i 14 shkurtit 2013, § 82). Në këtë rast, prioritizimi i tillë nuk është dashur të bëhej në fazat më të hershme, para se dëshmitari i mundshëm dhe autorët e supozuar të gjendeshin dhe intervistoheshin rreth rrethanave të rrëmbimit, dhe para se të jetë mbledhur e gjithë dëshmia në dispozicion.

103. Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që detyra për të hetuar nuk duhet ndalur së kryeri vetëm për shkak se hetimi nuk ka sjellë rezultate të kënaqshme. Sidoqoftë, një hetim i tillë duhet të ndërmerret seriozisht dhe jo për një formalitet të thjeshtë. Paneli konsideron se, duke pasur parasysh të gjitha rrethanat e rastit të veçantë, nuk janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm nga UNMIK-u drejt identifikimit të autorëve dhe sjelljes së tyre para drejtësisë. Në këtë kuptim, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte adekuat dhe në pajtueshmëri me kërkesat për shpejtësi, ekspeditivitet dhe efektivitet (shih § 74 më lart), siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së.

104. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, Paneli rikujton që neni 2 gjithashtu kërkon që të jetë i përfshirë në hetim i afërmi i viktimës deri në shkallën e nevojshme për të mbrojtur interesat e tij legjitime.

105. Ankuesja deklaron se ajo nuk mori përgjigje nga UNMIK-u për hetimin lidhur me burrin e saj. Paneli thekson se kontaktet e vetme të dokumentuara në mes ankueses dhe UNMIK-ut ishin një thirrje telefonike me ç'rast i kërkoheshin asaj më shumë informata dhe dorëzimi i mbetjeve mortore të z. Svetozar Tomiq nga ZPZHML-ja te familja e tij në vitin2006. Paneli tanimë ka theksuar se asnjë informatë nuk u është dhënë atyre lidhur me progresin e hetimit, duke përfshirë faktin se një identifikim i mbetjeve mortore të z. Svetozar Tomiq ishte bërë në mars të vitit2004 (shih § 31më lart). Prandaj, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte i qasshëm për familjen e ankueses siç kërkohet me nenin 2.

106. Në dritë të mungesave dhe mangësive të përshkruara më lart, Paneli konkludon që UNMIK-u dështoi të kryejë një hetim efektiv për rrëmbimin dhe vrasjen e z. Svetozar Tomiq. Prandaj, është bërë një shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së, obligimi procedural.

V. KOMENTE DHE REKOMANDIME PËRFUNDIMTARE

107. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.

108. Paneli thekson që zhdukjet e imponuara dhe ekzekutimet arbitrare përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut, të cilat do të hetohen dhe ndiqen në të gjitha rrethanat. Paneli gjithashtu thekson që UNMIK-u si administrues territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare që t'i hetojë në mënyrë efektive dhe t'i ndjekë ata që ishin përgjegjës për vrasjet, rrëmbimet dhe zhdukjet në rrethana kërcënimi me jetë. Dështimi i tij për ta bërë këtë, paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimave dhe më të afërmve, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën për çështjen.

109. Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bënë të vështirë arritjen e përmbushjes së obligimeve të UNMIK-ut për të drejtat e njeriut.

110. Do të ishte normale që UNMIK-u t'i marrë masat e duhura me qëllim që t'i ndalë shkeljet e gjetura dhe t'i korrigjojë aq sa është e mundshme efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 20), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të marrë masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër para EULEX-it apo autoriteteve lokale. Gjithashtu, pas shpalljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008, dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ndaloi kryerjen e funksioneve ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

111. Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga obligimi i tij për t'i korrigjuar aq sa është e mundshme efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.

Për sa i përket ankueses dhe rastit Paneli konsideron se është e nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në situatat me juridiksion të kufizuar të shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Ilaşcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 48787/99, vendimi i gjykatës, 8 korrik 2004, *KEDNJ*, 2004-VII, § 333; GJEDNJ, *Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 61498/08, vendimi i gjykatës, 2 mars 2010, § 171; GJEDNJ (DHL), *Catan dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 43370/04, 8252/05 dhe 18454/06, vendimi i gjykatës, 19 tetor 2012, § 109), duhet bërë përpjekje, me të gjitha mjetet në dispozicion të tij *vis-à-*

vis autoriteteve kompetente të Kosovës, të marrë siguri që hetimet në lidhje me rastin në fjalë do të vazhdojnë në pajtueshmëri me kërkesat për një hetim efektiv siç parashihet me nenin 2, që rrethanat që kanë sjellë deri te rrëmbimi dhe vrasja e z. Svetozar Tomiq do të tregohen dhe që autorët do të sillen para drejtësisë. Ankuesja dhe/apo më të afërmit, do të informohen për veprimet e tilla dhe dokumentet relevante do t'u zbulohen atyre sipas nevojës;

- Të pranojë publikisht, brenda një kohe të arsyeshme, përgjegjësinë për sa i përket dështimit të UNMIK-ut që të hetojë në mënyrë adekuate rrëmbimin dhe vrasjen e z. Svetozar Tomiq dhe t'u kërkojë falje publike ankueses dhe familjes së saj për këtë;

- Të ndërmarrë hapa të duhur për pagesën e kompensimit adekuat për ankuesen, për dëmin e shkaktuar moral për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të kryejë hetim efektiv.

Paneli gjithashtu e konsideron të nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së mbi "Parimet Bazë dhe Udhëzimet mbi të Drejtën për Kompensim dhe Dëmshpërblim për Viktimat për arsye të Shkeljeve të Mëdha të së Drejtës Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe Shkeljeve Serioze të së Drejtës Ndërkombëtare Humanitare" (A/Rez/60/147, 21 mars 2006), të ndërmarrë hapa të nevojshëm, përmes organizmave të tjerë të afërt me OKB-në që veprojnë në Kosovë, organeve lokale dhe organizatave joqeveritare, për krijimin e një programi të plotë dhe gjithëpërfshirës dëmshpërblimi, duke përfshirë kthimin e kompensimit, rehabilitimin, përmbushjen dhe garancitë për mospërsëritje për viktimat nga të gjitha komunitetet që kanë qenë subjekt i shkeljeve serioze të të drejtave të njeriut, të cilat ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij;

- Të ndërmarrë hapa të nevojshëm para organeve kompetente të Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm të OKB-së, që të ndajë burime adekuate njerëzore dhe financiare për të siguruar që standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut mbështeten në çdo kohë nga OKB-ja, duke përfshirë kohën kur kryhen funksione administrative dhe ekzekutive mbi një territor, dhe të sigurojë monitorim efektiv dhe të pavarur;

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

1. **KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT PROCEDURAL SIPAS NENIT 2 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**

2. **REKOMANDON QË UNMIK-u:**

a. **T'U KËRKOJË AUTORITETEVE KOMPETENTE NË KOSOVË QË T'I NDËRMARRIN TË GJITHË HAPAT E MUNDSHËM ME QËLLIM TË SIGURIMIT QË HETIMI PENAL PËR RRËMBIMIN DHE VRASJEN E Z. SVETOZAR TOMIQ DO TË VAZHDOJË NË PAJTIM ME NENIN 2 TË KEDNJ-së DHE QË AUTORËT TË SILLEN PARA DREJTËSISË;**

b. **TË PRANOJË PUBLIKISHT PËRGJEGJËSINË PËR DËSHTIMIN E VET QË TË KRYEJË HETIM EFEKTIV PËR RRËMBIMIN DHE VRASJEN E Z. SVETOZAR TOMIQ DHE T'I KËRKOJË FALJE PUBLIKE ANKUESES;**

c. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN MORAL NË LIDHJE ME GJETJEN E SHKELJEVE TË NENIT 2;**

d. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR PËR TË KRIJUAR NJË PROGRAM TË PLOTË DHE GJITHËPËRFSHIRËS DËMSHPËRBLIMI;**

e. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR NË KOMBET E BASHKUARA SI NJË GARANCI PËR MOSPËRSËRITJE;**

f. **TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT DHE TË INFORMOJË ANKUESEN DHE PANELIN RRETH ZHVILLIMEVE TË MËTEJME PËR KËTË RAST.**

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues

Shtojca

SHKURTESAT DHE AKRONIMET

CCIU - Njësiti Qendror për Hetim Penal
CCPR - Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike
DOJ - Departamenti i Drejtësisë
DPPO – Zyra e Qarkut e prokurorit publik
ECHR – Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
ECtHR- Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
EU – Bashkimi Evropian
EULEX – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
FRY – Republika Federale e Jugosllavisë
FYROM- ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë
HRAP – Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut
HRC – Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut
HQ – Shtabi (Selia) i Përgjithshëm
IACtHR– Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut
ICMP – Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur
ICRC – Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq
ICTY – Tribunali Ndërkombëtar për Krime të Luftës në ish-Jugosllavi
KFOR – Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (zakonisht e njohur si Forca e Kosovës)
KLA – Ushtria Çlirimtare e Kosovës
KVM – Misioni Verifikues në Kosovë i OSBE-së
MPU – Njësiti për Persona të Zhdukur
MUP –Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë
NATO – Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
OMPF – Zyra për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore
OSCE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
SRSG – Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm
UN – Kombet e Bashkuara
UNHCR – Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë
UNMIK – Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
VRIC – Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave
WCIU – Njësiti për Hetim të Krimeve të Luftës